

(“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 16/02)

Na temelju članka IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda, održanoj 25. lipnja 2002., i na sjednici Zastupničkog doma, održanoj 3. srpnja 2002., usvojila je

ZAKON O SUDU BOSNE I HERCEGOVINE

OPĆI DIO

Članak 1. Osnivanje

1. Da bi se osiguralo učinkovito ostvarivanje nadležnosti države Bosne i Hercegovine i poštivanje ljudskih prava i vladavine zakona na njenom teritoriju, osniva se Sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud).
2. Sjedište Suda je u Sarajevu.

Članak 2. Sastav Suda

Sud sačinjava 15 sudaca.

Članak 3. Uvjeti za obavljanje funkcije

1. Za suca Suda imenuje se državljanin Bosne i Hercegovine koji je diplomirani pravnik i ima položen pravosudni ispit i iskustvo u radu u pravosudnim tijelima ili odvjetničkom uredu u trajanju od najmanje deset godina.
2. Izuzetno, za suca Suda može biti imenovan docent ili profesor sa jednog od pravnih fakulteta Bosne i Hercegovine iz predmeta kazneno pravo ili kazneno procesno pravo, građansko pravo ili građansko procesno pravo, odnosno upravno pravo, privredno pravo ili obiteljsko pravo.

Članak 4. Izbor sudaca

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine bira suce Suda na prijedlog Povjerenstva za imenovanje sudaca Suda.

Članak 5. Povjerenstvo za imenovanje sudaca Suda

1. Povjerenstvo za imenovanje sudaca Suda sačinjava 6 članova koji su državljani Bosne i Hercegovine. Članovi Povjerenstva su predsjednik i dva zamjenika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, predsjednik i zamjenik Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine i predsjednik Vrhovnog suda Republike Srpske.
2. Predsjednik Povjerenstva bira se na konstituirajućoj sjednici.

3. Sva ostala pitanja uređuju se Poslovníkom o radu Povjerenstva. Poslovník o radu donosi se na prvoj sjednici Povjerenstva koja se održava u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
4. Povjerenstvo može obavljati i druge funkcije koje su utvrđene zakonom Bosne i Hercegovine.

Članak 6. Trajanje funkcije

Imenovani suci obavljaju sudbenu funkciju do dobi od 70 godina, ukoliko ne nastupe okolnosti predviđene člankom 7.

Članak 7. Mandat sudaca

1. Suci funkcija prestaje:
  - a) istekom perioda na koji je imenovan prema članku 65.;
  - b) podnošenjem ostavke, što potvrđuje Sud na općoj sjednici;
  - c) trajnim gubljenjem sposobnosti da vrši funkciju suca zbog bolesti, invalidnosti ili zdravstvenih teškoća, a na temelju mišljenja nadležnog liječničkog povjerenstva i odluke Suda na općoj sjednici;
  - d) smjenjivanjem sa funkcije od strane Parlamenta, a na prijedlog opće sjednice Suda.

Članak 8. Nespojivost funkcija i imunitet

1. Sudbena funkcija je nespojiva sa drugom javnom ili privatnom službom. Sudac Suda, kao ni kandidat za suca Suda, ne može obavljati poslove u tijelima stranke, političkih udruga ili fondacija koje su povezane sa strankom, niti može biti uključen u bilo kakvu političku ili stranačku aktivnost javnog karaktera. Izuzetak od ovog pravila čini nastavnički i znanstveno-istraživački rad u oblasti prava.
2. Sudac Suda ne može biti kazneno gonjen, ispitivan, zadržan, uhićen niti mu se može suditi za mišljenje koje je izrazio ili za odluku koju je donio u vršenju ovlasti koje ima u okviru svoje funkcije.

Članak 9. Jezik

1. U postupku pred Sudom i u obraćanju Suda strankama u uporabi su službeni jezici Bosne i Hercegovine - bosanski, hrvatski i srpski jezik, te oba pisma - latinično i ćirilično. Sudionici u postupku imaju pravo rabiti bilo koji od službenih jezika i pisama u svim radnjama postupka.
2. Okrivljeni može u kaznenom postupku rabiti svoj jezik u bilo kojoj radnji tog postupka. Ako se postupak vodi na jeziku koji optuženi ne zna, osigurat će se usmeni prijevod koji obavlja službeni tumač. Optuženi će se poučiti o pravu na prijevod i toga se prava može odreći ako zna jezik na kome se vodi postupak. U zapisniku će se zabilježiti da je sudioniku data pouka, kao i njegova izjava.

Članak 10. Poslovník Suda

1. Poslovníkom Suda uređuju se postupci pred svim odjeljenjima Suda u onoj mjeri u kojoj nisu uređeni zakonima na koje se u ovom zakonu upućuje. Kod vođenja postupka poštuju se temeljna načela predviđena ovim zakonom.
2. Poslovník Suda objavljuju se u "Službenom glasniku BiH".

Članak 11.
Proračun Suda

1. Sud ima svoj proračun, koji je sastavni dio Proračuna Bosne i Hercegovine.
2. Predsjednik Suda je zadužen, uz pomoć generalnog tajnika, za pripremu i izvršenje proračuna Suda.

Članak 12.
Punomoćnici

1. Da bi se punomoćnik pojavio, odnosno postupio pred Sudom, mora biti upisan u imenik odvjetnika nadležnog tijela u Bosni i Hercegovini priznatog od strane Suda.
2. Sud može u svakom pojedinačnom slučaju posebice dozvoliti postupanje pred Sudom punomoćniku koji ne ispunjava usvjete iz prethodnog stavka.
3. Poslovníkom Suda utvrđuje se postupak za posebno postupanje punomoćnika, kao i za priznavanje tijela koje izdaje dozvole za odvjetnike.
4. Poslovníkom Sud određuje uvjete i način obavljanja rada svih punomoćnika u postupku pred Sudom, posebice uključujući pravo da, po sopstvenoj ocjeni, izrekne sankciju punomoćniku u postupku pred Sudom.
5. Sankcije iz prethodnog stavka mogu uključiti suspenziju ili ukidanje dozvole za rad pred Sudom kao i svaku drugu sankciju utvrđenu zakonom i Poslovníkom suda.

NADLEŽNOST

Članak 13.
Kaznena nadležnost

1. Sud je nadležan za kaznena djela utvrđena zakonom države Bosne i Hercegovine kad se tim zakonom određuje nadležnost Suda za ta kaznena djela.
2. U nadležnosti Suda je također da:
  - a) zauzima konačan i obvezujući stav u svezi s provedbom zakona države i međunarodnih ugovora na zahtjev bilo koga suda entiteta ili bilo koga suda Brčko Distrikta kojemu je povjerena provedba zakona države;
  - b) odlučuje o pitanjima koja se tiču provedbe međunarodnih i međuentitetskih kaznenih propisa, uključujući i odnose sa Interpolom i drugim međunarodnim policijskim tijelima, te uključujući transfer osuđene osobe, izručenje i predaju osoba po zahtjevu bilo kojeg tijela na području Bosne i Hercegovine, druge države, odnosno međunarodnog suda ili tribunala;
  - c) rješava sukob nadležnosti između sudova iz Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, i sudova entiteta i sudova Brčko Distrikta;
  - d) odlučuje o ponavljanju kaznenog postupka za kaznena djela predviđena zakonima države Bosne i Hercegovine.

Članak 14.
Upravna nadležnost

1. Sud je nadležan odlučivati po tužbama protiv konačnih upravnih akata, odnosno kada se radi o upravnoj šutnji, institucija Bosne i Hercegovine i njenih tijela, javnih agencija, javnih korporacija, institucija Brčko Distrikta i drugih organizacija utvrđenih zakonom države Bosne i Hercegovine, donesenih u vršenju javnih

ovlasti.

2. Sud je posebice nadležan da:

- a) ocjenjuje zakonitost pojedinačnih i općih izvršnih upravnih akata donesenih na temelju državnog zakona, pri vršenju javnih funkcija organa vlasti Bosne i Hercegovine iz stavka 1. ovog članka, za koje zakonom nije predviđeno sudbeno ispitivanje;
- b) rješava imovinske sporove između države i entiteta, između države i Brčko Distrikta, između entiteta, između entiteta i Brčko Distrikta i između institucija Bosne i Hercegovine koje su povezane sa vršenjem javnih ovlasti;
- c) rješava sukob nadležnosti između sudova iz entiteta, i sudova entiteta i sudova Brčko Distrikta;
- d) odlučuje o ponavljanju postupka u sporovima iz stavka 1. i toč. a) i b) ovog stavka.

Članak 15. Apelaciona nadležnost

1. Sud je nadležan da odlučuje po:

- a) žalbama protiv presuda ili odluka koje donese kazneni odjel ovog suda, u smislu članka 37. ovog zakona;
- b) žalbama protiv presuda ili odluka koje donese upravni odjel ovog suda, u smislu članka 57. ovog zakona;
- c) žalbama protiv presuda sudova posljednje instance u Brčko Distriktu, u smislu čl. 37. ili 57. ovog zakona.
- d) izvanrednim pravnim lijekovima protiv pravomoćnih odluka koje su donijela odjela Suda i protiv pravomoćnih odluka koje je donio sud posljednje instance u Brčko Distriktu, izuzev o zahtjevima za ponavljanje postupka.

2. Sud je također nadležan i za:

- a) rješavanje po prigovorima koji se odnose na kršenje izbornog zakona i dodatnih propisa i uputstava koje donosi Stalno izborno povjerenstvo;
- b) rješavanje u svim drugim predmetima kada je to predviđeno zakonom Bosne i Hercegovine.

IZVANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

Članak 16. Kaznena nadležnost

1. Izvanredni pravni lijekovi u kaznenom postupku su:

- a) zahtjev za ponavljanje postupka;
- b) zahtjev za zaštitu zakonitosti.

Članak 17. Upravna nadležnost

1. Izvanredni pravni lijekovi u upravnom postupku su:

- a) zahtjev za ponavljanje postupka;
- b) zahtjev za zaštitu zakonitosti;
- c) zahtjev za preispitivanje sudbene odluke.

Članak 18.
Postupak po izvanrednim pravnim lijekovima

1. U postupku po izvanrednim pravnim lijekovima iz čl. 16. i 17. primjenjuju se pravila kaznenog postupka, parničnog postupka i postupka upravnog spora koja su uređena važećim zakonima o kaznenom postupku, zakonima o praničnom postupku i zakonima o upravnom sporu koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini, do donošenja odgovarajućih zakona Bosne i Hercegovine.

USTROJSTVO SUDA

Članak 19.
Ustrojstvo Suda

1. Sud ima opću sjednicu i tri odjela.
2. Sudbeni odjeli su:
  - a) kazneni odjel;
  - b) upravni odjel;
  - c) apelacioni odjel (uključujući nadležnost po žalbi u postupku provedbe izbora).
3. Sukladno Poslovniku, predsjednik Suda je nadležan da suce raspoređuje na opće i posebne zadatke u bilo koje odjele, vijeće ili predmet.
4. Sudbeni odjel ima predsjednika koga biraju svi suci toga odjela na period od pet godina.
5. Vijećem rukovodi predsjednik odjela ili sudac koji sudi u vijeću i kojeg je odredio predsjednik odjela.

Članak 20.
Predsjednik Suda

1. Predsjednik Suda i dva zamjenika predsjednika biraju se na općoj sjednici na period od pet godina, uz mogućnost ponovnog izbora.
2. Predsjednik i dva zamjenika predsjednika biraju se tajnim glasovanjem i većinom glasova svih sudaca Suda na sjednici kojom predsjedava najstariji sudac.
3. U slučaju privremenog odstupstva predsjednika Suda zamjenjuje ga zamjenik Suda kojega on odredi.

Članak 21.
Odgovornosti predsjednika Suda

1. Predsjednik Suda odgovoran je za:
  - a) predstavljanje Suda u odnosima sa državnim tijelima i organizacijama;
  - b) raspoređivanje sudaca u odjela i vijeća;
  - c) određivanje zamjene za suca u slučaju izuzeća suca;
  - d) određivanje datuma sjednica, vođenje predmeta i raspoređivanje predmeta članovima Suda i, po potrebi, određivanje nadležnog odjela;
  - e) sazivanje i rukovođenje radom opće sjednice Suda;
  - f) izvršenje proračuna Suda;
  - g) rukovođenje osobljem Suda;

- h) pokretanje disciplinskog postupka protiv suca, generalnog tajnika ili zamjenika tajnika.
2. Predsjednik na općoj sjednici Suda predlaže plan rada koji se priprema na početku svake kalendarske godine i kojim se unaprijed utvrđuje način rasporeda predmeta sukladno objektivnim kriterijima.

Članak 22. **Opća sjednica Suda**

1. Opću sjednicu Suda sačinjavaju svi suci Suda. Na općoj sjednici odluke se donose većinom glasova svih sudaca Suda.
2. Na općoj sjednici Sud:
  - a) bira predsjednika i zamjenika Suda;
  - b) izrađuje i usvaja Poslovnik o radu Suda;
  - c) izrađuje i usvaja Poslovnik o radu kaznenog, upravnog i apelacionog odjela;
  - d) bira generalnog tajnika i dva zamjenika tajnika;
  - e) usvaja plan rada koji predlaže predsjednik;
  - f) potvrđuje poduzimanje stjegovnog postupka protiv suca, generalnog tajnika i zamjenika tajnika;
  - g) predlaže smjenjivanje suca u smislu članka 7;
  - h) usvaja prijedlog proračuna Suda.

Članak 23. **Sudski odjeli**

1. Kazneni odjel i upravni odjel sačinjen je od po najmanje pet sudaca. Kazneni i upravni odjel sude u vijećima sastavljenim od po trojice sudaca.
2. Apelacioni odjel sačinjava najmanje pet sudaca. Apelacioni odjel sudi u vijećima sastavljenim od pet sudaca.
3. Od suca iz drugog odjela može se tražiti da sudi u apelacionom odjelu.

Članak 24. **Kazneni odjel**

1. Suci pojedinačno mogu obavljati i dužnosti istražnog suca. Sudac u svojstvu istražnog suca nadležan je da poduzme sve mjere neophodne za provedbu istrage a kako je to predviđeno odgovarajućim zakonom o kaznenom postupku. Nakon što u tom svojstvu jednom donese odluku u istražnom postupku, sudac, izuzev u slučaju prestanka funkcije sukladno članku 7. ovog zakona, je nadležan za donošenje svih odluka u istom predmetu do kraja istražnog postupka, a u kasnijim fazama postupka isključuje se rada u ovome predmetu.
2. Radom kaznenog odjela rukovodi predsjednik odjela kojega biraju svi suci odjela. Predsjednik odjela određuje suca izvjestitelja u svakom pojedinačnom predmetu.
3. Protiv odluke kojom se prihvata ili odbija sastav vijeća stranka ne može uložiti žalbu, što ne utječe na pravo da se izjavi prigovor na odluku prilikom ulaganja redovnog pravnog lijeka protiv pravomoćne presude.

Članak 25. **Upravni odjel**

1. Upravni odjel vodi predsjednik kojeg biraju svi suci tog odjela.

2. Protiv odluke kojom se prihvata ili odbija sastav vijeća ne može se uložiti žalba, što ne utječe na pravo da se izjavi prigovor na odluku prilikom ulaganja pravnog lijeka protiv konačne odluke.

Članak 26.
Apelacioni odjel

1. Apelacionim odjelom rukovodi predsjedajući kojeg biraju svi suci odjela.

Članak 27.
Tajništvo

1. Sud ima zajedničko tajništvo, tajništvo kaznenog odjela, tajništvo upravnog odjela i tajništvo apelacionog odjela.

2. Zajedničko tajništvo vodi generalni tajnik, pod nadzorom predsjednika Suda i sukladno uvjetima utvrđenim Poslovníkom Suda.

3. Zajedničko tajništvo čini generalni tajnik i dva zamjenika tajnika koje bira Sud na općoj sjednici.

4. Zajedničko tajništvo je odgovorno za administraciju i pomaže u radu svim odjelima.

Članak 28.
Tajnik kaznenog odjela

1. Tajnik kaznenog odjela, pod nadzorom generalnog tajnika i dva zamjenika tajnika, pomaže sucima u radu.

2. Tajnik postupa u ime i na temelju zahtjeva kaznenog odjela i suca tog odjela.

Članak 29.
Tajnik upravnog odjela

1. Tajnik upravnog odjela, pod nadzorom generalnog tajnika i dva zamjenika tajnika, pomaže sucima u radu.

2. Tajnik postupa u ime i temeljem zahtjeva upravnog odjela i suca tog odjela.

3. Tajnik pomaže upravnom odjelu u izvršenju odluka tog odjela.

Članak 30.
Tajnik apelacionog odjela

1. Tajnik apelacionog odjela, pod nadzorom generalnog tajnika i dva zamjenika tajnika pomaže sucima u radu.

2. Tajnik postupa u ime i na temelju zahtjeva apelacionog odjela i suda tog odjela.

Članak 31.
Administrativno osoblje

1. Sud ima administrativnu službu. Za administrativno osoblje Sud utvrđuje organizacijsku strukturu službe.

2. Sud utvrđuje poslove i zadatke, razloge za neprisustvovanje sjednicama, pitanja zamjene, odsustva, godišnjih i kraćih odmora koji se odnose na administrativno osoblje.

KAZNENI POSTUPAK

Članak 32. Opća pravila

1. Do donošenja zakona koji uređuje oblast kaznenog postupka na razini Bosne i Hercegovine, u postupku pred ovim sudom primjenjivat će se zakon o kaznenom postupku koji važi u mjestu gdje je kazneno djelo počinjeno, ukoliko ovaj zakon drugačije ne predviđa.
2. U toku prijelaznog perioda, a do donošenja zakona koji uređuje oblast kaznenog postupka na razini Bosne i Hercegovine, Sud odlučuje koji od zakona o kaznenom postupku će se primjenjivati ako mjesto izvršenja kaznenog djela uključuje teritorije dva entiteta, odnosno Brčko Distrikta.
3. Kod vođenja postupka poštuju se temeljna načela sadržana u čl. 33., 34. i 35. ovog zakona.

Članak 33. Pretpostavka nevinosti

Svatko se smatra nevinim za kazneno djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja. Prije donošenja pravomoćne presude okrivljeni može biti ograničen u svojoj slobodi i drugim pravima samo sukladno ovom zakonu.

Članak 34. Prava osumnjičenog i okrivljenog

1. Osoba koja je podvrgnuta ispitivanju nije dužna dati bilo kakvu izjavu ili odgovoriti na bilo koje pitanje koje joj postavi ovlaštena osoba, osim podataka o svom identitetu, a ovlaštena osoba organa unutarnjih poslova ga je dužna poučiti o tom pravu.
2. Osumnjičeni za kojega postoji utemeljena sumnja da je počinio kazneno djelo ima pravo uzeti branitelja kao i pravo da branitelj bude nazočan njegovom ispitivanju koje vrši ovlaštena osoba. Ako je osumnjičeni lišen slobode, on ima pravo zahtijevati da mu se imenuje branitelj, ukoliko prema svom imovnom stanju ne može snositi troškove obrane. Osumnjičeni ima pravo izabrati svoga branitelja među odvjetnicima i o tome izvijestiti Sud.
3. Svaka ovlaštena osoba organa unutarnjih poslova dužna je poučiti osumnjičenog o pravima iz st. 2. i 3. ovog članka. Okrivljeni već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama optužbe. Okrivljenom se odmah mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.
4. Zabranjeno je od osumnjičenog, okrivljenog ili bilo koje druge osobe koja sudjeluje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu. Sud ne može temeljiti svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima, niti na dokazima koji su pribavljeni povredama ovog zakona.
5. Sud ne sudi u odsustvu.
6. Odredbama ovog zakona se ni na koji način ne ograničava bilo koje pravo koje se okrivljenom osigurava Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim ugovorima iz dodatka Ustavu te općeprihvaćenim načelima međunarodnog javnog prava.

Članak 35. Ne bis in idem

Niti jedan sud na području Bosne i Hercegovine neće suditi osobi za kazneno djelo za koje joj je već sudio ovaj Sud.

Članak 36. Branitelj

1. Osumnjičeni, odnosno okrivljeni ima pravo na branitelja tijekom cijelog kaznenog postupka.
2. Više osoba može imati jednog branitelja samo ukoliko se protiv njih ne vodi kazneni postupak za isto kazneno djelo. Jedan okrivljeni može imati više branitelja, a smatra se da je obrana osigurana ako u postupku učestvuje jedan od branitelja.
3. Osumnjičeni odnosno okrivljeni se mora poučiti prije prvog ispitivanja da ima pravo uzeti branitelja i da branitelj može nazočiti njegovom ispitivanju.
4. Ako osumnjičeni, odnosno okrivljeni sam ne uzme branitelja, branitelj mu može biti postavljen po službenoj dužnosti ili mu ga mogu uzeti njegov zakonski zastupnik, bračni odnosno izvanbračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojitelj, usvojenik, brat, sestra ili hranitelj.
5. Ako je osumnjičeni, odnosno okrivljeni nijem, gluh ili nesposoban da se sam uspješno brani ili ako se postupak vodi zbog kaznenog djela za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora, osumnjičeni, odnosno okrivljeni mora imati branitelja već prilikom prvog ispitivanja.
6. Ako se radi o kaznenom djelu za koje se može izreći kazna zatvora 10 godina ili teža kazna, okrivljeni mora imati branitelja najmanje u vrijeme dostavljanja optužnice. Ukoliko okrivljeni prema svom imovnom stanju ne može snositi troškove obrane, branitelj će mu se postaviti bez naplate troškova kada to zahtijevaju interesi pravde.
7. Za branitelja se može uzeti samo odvjetnik ovlašten da postupa pred Sudom sukladno članku 12.

Članak 37. Pravo na žalbu

1. Tužitelj ili osoba koju je kazneni odjel osudio može izjaviti žalbu apelacionom odjelu u slučajevima zbog:
  - a) bitne povrede odredaba kaznenog postupka;
  - b) pogrešne primjene zakona;
  - c) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
  - d) odluke o kaznenim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka, imovinskopравnim zahtjevima, kao i zbog odluke o objavljivanju presude putem tiska, radija i televizije.
2. Tužitelj može izjaviti žalbu kako na štetu tako i u korist optuženog.
3. Rok u kojem se može izjaviti žalba na odluku je 15 dana od dana dostavljanja preslika odluke stranci.
4. Okrivljeni se može odreći prava na žalbu samo nakon što mu je odluka dostavljena. Tužitelj se može odreći prava na žalbu protiv interesa optuženog od trenutka objavljivanja odluke pa do isteka roka za izjavu žalbe protiv interesa optuženog, a može u bilo kojem trenutku do donošenja odluke apelacionog odjela odustati od već izjavljene žalbe.
5. Odricanje i odustajanje od žalbe ne može se opozvati.

Članak 38. **Odluke po žalbi**

1. Predsjedatelj sudac apelacionog odjela rješenjem odbacuje žalbu koja je neblagovremeno uložena.
2. Apelacioni odjel može potvrditi, ukinuti ili preinačiti odluke kaznenog odjela sukladno važećim odredbama proceduralnih zakona.

Članak 39. **Izuzeće**

1. Sudac ne može vršiti sudbenu funkciju u slijedećim slučajevima:
  - a) ako je oštećen kaznenim djelom;
  - b) ako mu je okrivljeni, njegovi branitelj, oštećeni, njihov zakonski zastupnik ili punomoćnik, bračni odnosno vanbračni drug ili srodnik po krvi u prvoj liniji do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, a po tazbini do drugog stupnja;
  - c) ako je u istom kaznenom predmetu vršio radnje kao branitelj, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog, ili je saslušan kao svjedok ili vještak.
2. Sudac čim sazna za postojanje kojeg od razloga za izuzeće, dužan je prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome izvijestiti predsjednika Suda koji će mu odrediti zamjenu. Ako se radi o izuzeću predsjednika Suda, on će odrediti sebi zamjenika.
3. Ako sudac smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće, o tome će obavijestiti predsjednika Suda.

Članak 40. **Troškovi**

1. Troškovi kaznenog postupka su izdaci učinjeni povodom kaznenog postupka od njegovog pokretanja do njegovog završetka, te izdaci za preduzete istražne radnje.
2. Sud će svakom presudom i rješenjem kojim se okončava kazneni postupak odlučiti tko snosi troškove postupka te koliko oni iznose.
3. Kada sud okrivljenog oglasi krivim, može u presudi izreći da je dužan naknaditi cjelokupni ili djelimični iznos troškova kaznenog postupka. Maloljetni počinitelj kaznenog djela nije dužan snositi troškove kaznenog postupka niti u jednom dijelu.
4. Troškovi prevođenja neće se naplaćivati od osoba koje su po odredbama ovog zakona dužne da naknade troškove kaznenog postupka.
5. Kad se obustavi kazneni postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka kao i nužni izdaci okrivljenog i nužni izdaci i nagrada branitelja, padaju na teret države Bosne i Hercegovine.
6. Osoba koja je svjesno podnijela lažnu prijavu snosit će troškove kaznenog postupka.

Članak 41. **Rehabilitacija - Naknada**

Pravo na rehabilitaciju, odnosno naknadu štete na teret države Bosne i Hercegovine i druga prava utvrđena zakonom ima osoba koja je neopravdano osuđena za kazneno djelo ili lišena slobode.

Članak 42. **Ponavljanje postupka**

Ponavljanje postupka može zahtijevati osoba osuđena za kazneno djelo kada se iznesu nove bitne činjenice koje nisu mogle biti poznate u vrijeme donošenja presude.

UPRAVNI POSTUPAK

Članak 43. **Sukob nadležnosti**

1. U slučajevima sukoba upravne nadležnosti između državnog suda Bosne i Hercegovine i drugog suda u Bosni i Hercegovini, entiteta i Brčko Distrikta, nadležnost ima ovaj sud.
2. U slučajevima iz članka 14. stavak 1. ovog zakona Sud može preuzeti i prenijeti postupak od svakog drugog suda na području Bosne i Hercegovine. Ova odluka je konačna i obvezujuća.

Članak 44. **Pravna sposobnost**

1. Samo pravne i fizičke osobe koje posjeduju pravnu sposobnost ostvarivati svoja građanska prava imaju pravo osporavati akte i odluke navedene u članku 14.
2. Fizičke osobe koje nemaju poslovnu sposobnost ili nisu punoljetne zastupa njihov zakonski zastupnik.

Članak 45. **Locus standi za tužitelja**

1. Akte, rješenja i propise iz članka 14. ovog zakona mogu osporavati osobe prema kojima su upravljani i osobe na koje se neposredno i pojedinačno odnose.
2. Propise koji imaju opću primjenu mogu osporavati fizičke odnosno pravne osobe na koje se ti propisi izravno i pojedinačno odnose.
3. Naknadu za štetu koja je nastala pri vršenju javnih poslova uprave ili njenih agencija i osoba koje vrše javne funkcije mogu zahtijevati osobe koje su time oštećene ili trpe štetne posljedice.
4. Skupine koje zastupaju kolektivne interese (udruženja i fondacije, korporacije, sindikati) mogu osporavati akte ili rješenja koji se tiču njihovih prava ili kolektivnih interesa koje zastupaju.
5. Državni službenici mogu osporavati akte i rješenja o uvjetima radnog odnosa koji se neposredno ili posredno odnose na njih.
6. Ako nastupi smrt tužitelja, postupak mogu nastaviti njegovi nasljednici ili mogu pokrenuti novi postupak radi obrane svojih zakonskih interesa.

Članak 46. **Locus standi za tuženoga**

U postupku pred upravnim odjelom tužena strana je država Bosna i Hercegovina. Tuženu stranu u postupku pred Sudom zastupa državni pravobranitelj Bosne i Hercegovine, odnosno drugi odgovarajući punomoćnik kojega imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 47. Umješac

Sud može dozvoliti osobi koja ima neposredni i pojedinačni interes u aktu, rješenju odnosno propisu koji je predmet postupka ili u nečinjenju uprave ili njenih agencija da stupi u postupak kao sporedni umješac na strani podnositelja zahtjeva ili države Bosne i Hercegovine.

Članak 48. Zastupanje

1. Tijekom postupka podnositelja tužbe može zastupati odvjetnik kojeg on odabere.
2. Za zastupnika se može uzeti samo punomoćnik koji je ovlašten postupati pred Sudom sukladno članku 12. ovog zakona.

Članak 49. Pravno djejestvo tužbe

Tužba pokrenuta kod upravnog odjela ne odlaže izvršenje, ako Sud drugačije ne odluči.

Članak 50. Obim tužbe

1. Podnositelji tužbe mogu zahtijevati:
  - a) da se utvrdi da je osporavani akt, rješenje ili propis u suprotnosti sa zakonom i da se poništava;
  - b) da se, po potrebi, tužitelju prizna poseban pravni status i pravo na povrat u predašnje stanje prije izvršenja osporavanog akta, rješenja ili propisa;
  - c) da se utvrdi odgovornost uprave, uključujući i obvezu plaćanja naknade za nastalu štetu;
  - d) ako se radi o nečinjenju od strane uprave ili javnih agencija, da se odredi ispunjavanje zakonskih obveza.

Članak 51. Tužba

1. Tužba se podnosi u pismenom obliku uz kratko obrazloženje i potpis podnositelja.
2. Tužba se podnosi u roku od dva mjeseca od dana kada je podnositelj tužbe izviješten, odnosno kada je primio osporavani akt ili rješenje, odnosno od dana objavljivanja osporavanog propisa.

Članak 52. Spajanje postupaka

1. Sud može odlučiti da se više postupaka spoji u jedan kada su tužbe utemeljene na istom činjeničnom stanju i na istom pravnom osnovu, posebice:
  - a) kad se odnose na isti akt, rješenje ili propis;
  - b) kad se odnose na nekoliko akata, rješenja ili propisa od kojih je jedan provedba, potvrđivanje ili

ponavljanje drugog.

2. Odluku iz stavka 1. Sud može donijeti u bilo kojoj fazi postupka.
3. Podnositelj tužbe može osporavati više akata, rješenja ili propisa jednom tužbom. Više podnositelja može podnijeti jednu tužbu kojom se osporava isti akt, rješenja ili propis.

Članak 53. Istraga/Dokazi

1. Sud razmatra kompletan upravni spis vezan za predmet koji sastavlja i iznosi državni pravobranitelj, odnosno drugi punomoćnik kojega imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.
2. Sud nalaže izvođenje dokaza u mjeri u kojoj ocijeni da je neophodno. Ispitivati se mogu:
  - a) svjedoci;
  - b) vještaci;
  - c) dokumentacija, uključujući i upravni spis koji pripremi državni pravobranitelj, odnosno drugi punomoćnik kojega imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 54. Odluka

1. Odluka može sadržati jednu od slijedećih izjava:
  - a) nedopuštenost tužbe iz razloga navedenih u članku 51.;
  - b) potpuno ili djelimično usvajanje tužbe ili odbacivanje zahtjeva;
  - c) u slučaju usvajanja zahtjeva, poništavanje akta, rješenja ili propisa koji se osporava na temelju toga da je u suprotnosti sa zakonom. Odlukom se također može naložiti podnositelju tužbe povrat u stanje kakvo je bilo prije izvršenja akta, rješenja ili propisa koji je u pitanju;
  - d) određivanje naknade štete. U takvim slučajevima odlukom se utvrđuje i visina štete.
2. Odluka sadrži i nalog o plaćanju troškova podnositelju zahtjeva ili tuženoj strani sukladno članku 56.
3. Podnositelj zahtjeva se izvješćuje o odluci, koja je konačna i obvezujuća, u roku utvrđenom Poslovníkom Suda.

Članak 55. Pravno dještvo i objavljivanje odluke

1. Odluka kojom se tužba oglašava nedopuštenom ili se odbija ima pravno dještvo samo za stranke u postupku.
2. Odluka kojom se uvažava tužba primjenjuje se na sve osobe na koje utječe akt, rješenje ili propis koji je osporavan.
3. Odluka se dostavlja svim stranama i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Članak 56. Troškovi

1. Troškovi upravnog postupka su izdaci učinjeni povodom upravnog postupka od njegovog pokretanja do

završetka.

2. Sud će svakom odlukom kojom okončava upravni postupak odlučiti tko snosi troškove postupka i koliko oni iznose.
3. Sud će odlučiti da stranka koja je pokrenula ili nastavila postupak u lošoj namjeri ili iz nemara snosi sudbene troškove u cjelosti.

Članak 57. Pravo na žalbu

1. Protiv odluke upravnog odjela strane u postupku mogu uložiti žalbu apelacionom odjelu u roku od 15 dana od dana izvješća o odluci radi ispitivanja zakonitosti odluke u prvom stupnju.
2. Ulaganjem žalbe odlaže se stupanje na snagu odluke upravnog odjela, ako nije drugačije određeno posebnim zakonom ili drugim propisom. Na zahtjev zainteresirane stranke, upravni odjel može donijeti potrebite preventivne mjere kojima se osigurava potpuno postupanje prema odluci ako je potvrđena odlukom apelacionog odjela.
3. Upravni odjel može odrediti i privremeno izvršenje odluke, ako je to moguće, na zahtjev zainteresirane stranke, ukoliko bi usljed odgađanja izvršenja bila nanesena kojoj stranci šteta koja bi se teško ili nikako mogla popraviti. Od stranke u čijem se interesu provodi izvršenje tražit će se odgovarajuće osiguranje u slučaju da apelacioni odjel naknadno ukine odluku.

Članak 58. Odluka apelacionog odjela

1. Apelacioni odjel može potvrditi ili ukinuti odluku koju je donio upravni odjel. Ako se odluka ukida, apelacioni odjel odlučuje i o izvornom zahtjevu.
2. Odluke apelacionog odjela su konačne i obvezujuće za sve stranke sukladno odredbama članka 54.

Članak 59. Izvršenje odluke

1. Upravni odjel u prvom stupnju ima nadležnost izvršiti prvostupanjsku odluku iz članka 54. odnosno odluku po žalbi iz članka 58.
2. Stranke su dužne postupiti sukladno odluci u roku od dva mjeseca nakon prijama odluke ili u drugom roku kojega odredi Sud.

Članak 60. Ponavljanje postupka

Ponavljanje postupka može zahtijevati jedan od sudionika u postupku kada se iznesu nove bitne činjenice koje nisu mogle biti poznate u vrijeme donošenja odluke.

APELACIONI POSTUPAK

Članak 61. Opća pravila

1. Apelacioni odjel odlučuje po žalbama izjavljenim na presude kaznenog odjela sukladno članku 37. ovog zakona i na odluke upravnog odjela sukladno članku 57. ovog zakona.
2. Apelacioni odjel odlučuje o prigovorima u svezi s izborima sukladno članku 15. stavak 2. točka a).
3. Apelacioni odjel odlučuje po žalbama izjavljenim na odluke sudova posljednje instance Brčko Distrikta.

Članak 62.
Postupak po izbornim žalbama

1. Protiv odluke bilo kojeg tijela u Bosni i Hercegovini, u entitetima i protiv odluke sudova posljednje instance u Brčko Distriktu može se uložiti žalba apelacionom odjelu, u smislu članka 15. stavak 2. točka a), ukoliko to nije predmet druge redovne žalbe.
2. Prigovor mogu uložiti pojedinci, političke stranke i političke koalicije. Apelacioni odjel ne postupa po anonimnim prigovorima. Svi prigovori se objavljuju, ako u izuzetnim okolnostima nije drugačije određeno detaljnim Poslovníkom.
3. Žalba se ulaže u roku od 15 dana od dana donošenja odluke posljednje instance. Žalba se ulaže pismeno, sadrži kratak opis razloga i potpis podnositelja.
4. Apelacioni odjel rješava po žalbi u roku od 10 dana.

Članak 63.
Zastupanje

1. Za vrijeme rasprava podnositelj žalbe mora imati zastupnika. Podnositelja žalbe zastupa punomoćnik po njegovom izboru.
2. Samo punomoćnik ovlašten da postupa pred Sudom sukladno članku 12. može biti angažiran kao zastupnik.

Članak 64.
Odluka

1. Odluke apelacionog odjela su konačne i obvezujuće.

ZAVRŠNI DIO

Članak 65.
Prijelazne odredbe

Ako se ne izvrši izbor sudaca u smislu članka 4. ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, suce može imenovati Visoki predstavnik na period od najviše pet godina.

Članak 66.
Objavljivanje zakona.

Ovaj zakon će se objaviti u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH" i "Službenom glasniku Republike Srpske".

Članak 67.
Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

PS BiH broj 66/02
3. srpnja 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Mariofil Lubić, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Nikola Špirić, v. r.